

آیا جواب نهایی در آینده نهفته است؟ - ریشه کن کردن بیسوادی، توسعه تحصیلات نسل جوان، و شرکت آزادانه و با رغبت مردم در امور دولت - همانطور که شاه و ملکه پیش بینی می کنند. انسان دلش می خواهد می توانست باور کند، ولی در جامعه‌ای چنین پیچیده، سعی در یکپارچه ساختن کلّ آحاد ملت مطلبی نیست که تصورش آسان باشد. و بدون سعی و کوشش همگان نیز به جایی فراتر از این سطح نمی توان رسید. ترس رژیم برای دادن آزادی بیان به روشنفکران - توأم با انتقاد خود دولت از کمبودها - بزرگترین نقطه ضعف آن است.

مسئله بزرگ ایران امروز این است: آیا می توان اصلاحات را بطور موفقیت آمیز بر مردم تحمیل کرد؟ تا امروز میزان پیشرفت باور نکردنی بوده است. اما تلفات و عواقب چه؟ انسان باید واقعاً هم سرباز و هم دکتر باشد تا بتواند بدین سان پیش رود، ولی تا کجا؟

هیچ بشری بی عیب و نقص نیست. با این وجود، ما گاهی از سیاستمداران خود مجسمه‌های باشکوه می سازیم. با به کارگیری این بحث که هیچ انسانی بی عیب نیست، و بنابراین هیچ شاهی نیز بی عیب نیست، (همانطور که شاه کنونی در باره پدرش گفته است)، من از آقای اسدالله علم وزیر دربار ایران پرسیدم که آیا از نقطه نظر او، لغزشی در سجایا و شخصیت شاهنشاه وجود دارد؟ البته این سوالی ظریف و تا حدی هم ضدایرانی بود.

آقای علم مدت زیادی مرا با لبخند نگاه کرد، و بالاخره پاسخ داد: «نمی توانم بگویم ایشان در این دنیا هیچ عیب و نقصی ندارند. همه انسانها، همانطور که خودتان گفتید، عیب و نقصی دارند. اما من چیزی را به شما خواهم گفت که ایشان ممکن است خوششان نیاید، شاید برای خود من هم بد باشد که این حرف را بزنم، و در عین حال ممکن هم هست چاپلوسی تعبیر شود. اما آنچه می خواهم بگویم (و شما هم ممکن است بخندید) این است که

تنها عیب ایشان را می‌توان اینطور خلاصه کرد که برای این مردم ما زیاده از حد بزرگ و عالی است، و آرمانهایشان هم برای این مردم زیاده از حد بزرگ و عالی است که درک کنند...»

کسانی که با تاریخ سیاسی ایران آشنایی دارند، و به ایران امروز هم سفری کرده‌اند، بعید نیست حد و حدود حقیقت این کلمات را بفهمند... و طنز ناآگاهانه درون این جواب ایرانی را احساس کنند.

در کشور خود، شاه محمدرضا پهلوی، با عنوان شاهنشاه شهرت دارد، شاه شاهان، و با این تفاهم که شاه سایه خداست...

www.KetabFarsi.com